

primijenjeno opće pravilo ugovornog prava (law of contract) a ovdje se radi o zahtjevima iz pomorskog prijevoza, a u tim sporovima da je zakonodavac (COGSA 1936) htio spriječiti bilo kakvo izbjegavanje američke reglementacije odgovornosti vozara. Ovlašt američkog suca svagda je takva da se može služiti pripremnim radovima i motivima zakona, ali u ovom slučaju je ova tvrdnja samo općenito nabačena. Zanimljivo je također naglasiti da činjenica da je certiorari (izvanredni pravni lijek na Vrhovni sud SAD) bio odbijen u slučaju Muller (ali time taj slučaj, prema pravilima američkog prava, nije postao precedentom Vrhovnog suda), pa da još ostaje otvorena mogućnost da Vrhovni sud izmijeni stajalište Apelacionog suda 2.okruga. Ono što slijedi iz toga za sve neameričke brodare jest da im jurisdikcionalna klauzula neće ništa pomoći i da će ne samo u sporovima pokrenutima "in rem" nego i u "in personam" biti nametnuta kod sporova iz teretnica američka podsudnost. Svakako je umjesna kritika kontravotuma suca Moore-a većinskom judikatu da nije bilo potrebno stavljati van snage slučaj Muller, koji se odnosio na spor "in personam", zato da se odbije primjena jurisdikcionalne klauzule u sporu "in rem", ali je Apelacioni sud to učinio upunoj sjednici, pa treba smatrati da će taj precedent vrijediti i za sporove "in personam" na području Apelacije 2.okruga, tj. u New Yorku, pa da za SAD jurisdikcionalna klauzula praktično neće imati učinka.

E.P.

DISTRIKTUALNI SUD JUŽNOG
DISTRIKTA NEW YORKA

Presuda od 28.VI 1966.

Sears Oil Co, Inc. c/a
Reinauer Transportation Company

Gubitak ili oštećenje tereta - Redovno trošenje materijala - Klauzula u ugovoru o iskorišćavanju maune ("Barge charter") na osnovi koje se "čarterer" obvezuje naknaditi svako oštećenje maune koje se utvrdi uspoređivanjem stanja broda na osnovi podataka iz obih zapisnika o primopredaji maune, a za koje štete bi "čarterer" po zakonu bio odgovoran, ipak ne čini "čarterera" odgovornim spram vlasnika maune za sva oštećenja učinjena mauni, uključujući ovamo i redovno trošenje materijala, u razdoblju trajanja "čartera" - Kad bi se ova klauzula drugačije tumačila, "čarterer" bi odgovarao i za one štete koje bi za vrijeme trajanja ugovora vlasnik maune prouzročio svojom vlastitom nepažnjom - Ukoliko vlasnik broda pod "čarterom" popuni brod posadom, opskrbi ga pogonskim gorivom i živežnim namirnicama, te sudjeluje u zajedničkoj

avariji, tada se ne može govoriti o zakupu broda, ni o zakupu broda s posadom, a niti o zakupu broda bez posade, budući da se vlasnik u takvom slučaju nije odrekao upravljanja brodom, a niti posjeda toga broda - U slučaju oštećenja maune za vrijeme trajanja "čartera", pretpostavka o "čartererovoj" odgovornosti vrijedi samo ako se radi o tzv. "demise" ili "bare-boat" čarteru - Kod ostalih slučajeva "čartera" vlasnik mora dokazivati krivnju "čarterera" ukoliko želi uspjeti svojim zahtjevom za naknadu štete nastale za vrijeme trajanja "čartera"

Tužbeni zahtjev bio je usmjeren na naknadu štete učinjene tužiteljevoj mauni u razdoblju trajanja ugovora o iskorišćivanju toga broda. Jedna klauzula ugovora glasila je:

"Nakon prestanka ugovora vi se (tj. tuženik) ovime obvezujete da ćete nama (tužitelju) naknaditi svaki gubitak ili oštećenje maune za koje biste po zakonu odgovarali, a koje bi se utvrdilo uspoređivanjem primopredajnih zapisnika sastavljenih prigodom preuzimanja i prigodom vraćanja maune".

Tužitelj je zauzeo stajalište da je tuženik na osnovi ove klauzule odgovoran za svako oštećenje maune, pa i za ono koje ne bi bilo izazvano njegovom krivnjom. Međutim, prema takvom tumačenju ove klauzule, tuženik bi odgovarao i za redovno trošenje materijala, a također i za štete izazvane nepažnjom samoga tužitelja, pa bi onda izraz "za koje (štete) bi po zakonu odgovarao" ostao bez ikakvog značenja.

Očevidna je namjera stranaka bila ta da se tužitelj ovom klauzulom obaveže na plaćanje naknade štete u onim slučajevima kad bi ga i svaki sud smatrao odgovornim za dotičnu štetu, a u ovu kategoriju nikako ne spada umanjene vrijednosti zbog redovnog trošenja predmeta upotrebe, a niti šteta koju bi mauni učinio sam tužitelj.

Uspoređivanjem obih primopredajnih zapisnika stvarno je bila utvrđena određena šteta na mauni, međutim tužitelj nije uspio dokazati uzroke te štete.

Zauzimajući stajalište da u njegovu korist ide pravna pretpostavka da je "čarterer" kriv za konkretnu štetu, tužitelj traži da mu "čarterer" štetu nadoknadi, i to zato što u dokaznom postupku nije uspio oboriti pretpostavku o svojoj krivnji.

Tačno je da spomenuta pretpostavka dolazi do izražaja kod zakupa broda, i to bilo kod zakupa s posadom, bilo kod zakupa bez posade. Medjutim, ukoliko se ne radi o zakupu broda već o brodarskom ugovoru na vrijeme, brodar koji želi od naručitelja naplatiti naknadu štete, prvenstveno je dužan dokazati njegovu krivnju.

Da bi se uopće moglo govoriti o zakupu broda, brodovlasnik mora potpuno napustiti "posjed, naredbodavnu vlast, i nautičko rukovanje" brodom, i prenijeti sve to na zakupca.

U predmetnom slučaju ugovor (čarter) predviđa obavezu brodovlasnika da popuni brod posadom, da posadu plaća, da opskrbi brod gorivom i živežnim namirnicama i konačno da sudjeluje svojim doprinosom u slučaju zajedničke avarije. Osim toga, brodski dnevnik vodio je na predmetnoj mauni namještenik vlasnika maune, i taj je bio u mogućnosti da u nj unosi sve što se odnosi na bilo kakav događaj s brodom, pa baš i ova okolnost nedvojbeno dokazuje da vlasnik nije napustio ni rukovođenje brodom, a ni posjed broda, i da se prema tomu ovaj "čarter" ne može smatrati "demise charter-om".

Tuženik je odgovoran samo za štete prouzročene njegovom krivnjom, pa budući da tužitelj nije ništa dokazao u tom pravcu, valjalo je tužbu odbiti.

(AMC 1966, str.1732)

E.D.

Bilješka.- U izlaganju gornje presude upotrijebljeni su izrazi "čarter" i "čarterer" zato što angloameričko pravo pod nazivom "charter" podrazumijeva kako transportne ugovore brodarskog tipa, koji prema našoj podjeli spadaju u ugovore o djelu, tako i ugovor o zakupu broda, koji mi ubrajamo medju upotrebne pogodbe.

Izrazi "demise charter" odnosno "bare boat charter" nisu prevedjeni zato što bi baš te izraze, prema našoj pravnoj terminologiji, trebalo prevesti izrazom "zakup broda". Time bi cijelo obrazloženje ove presude na našem jeziku postalo bespredmetno. Isto tako nije prevedjen, već unaprijed, izraz "charterer", jer bi se time odala "poenta" cijelog obrazloženja presude, budući američka pravna terminologija tim izrazom obuhvaća kako našeg "naručioca", tako i "zakupca".

E.D.